

Milí kolegové.

V Písku dne 29.5.1990

Obdržel jsem z katedry dopis a xerokopii s bodem 4. Žádáte, abych se vyjádřil a zhodnotil minulost a současnost oboru psychologie na naší katedře podle uvedeného čtvrtého bodu. Piši tedy své stručné vzpomínky a pokouším se o hodnocení.

1. Situace po roce 1945. Tuto vůbec neznám.

2. Situace po roce 1948. Zde znám věci až od roku 1954, neboť v tomto roce jsem začal studovat psychologii. Nejprve jako obor vedlejší /hlavní jsem byl nucen zapsat filosofii, jinak bych asi nebyl na fakultu přijat/. Na popud dr. Břicháčka jsem ale hned po prvním semestru přestoupil na jednooborovou pětiletou psychologii. Dík za to patří prof. Doležalovi, který mou žádost o přestup vřele doporučil, když jsem mu řekl, že jsem byl u skautů, že se zajímám o výchovu dětí.

Studium psychologie bylo tehdy dobře rozvržené, přednášky i semináře měly úroveň. Nezapomenutelné byly přednášky profesorů Příhody a Stavěla. Byly zcela svobodomyšlné, pan prof. Příhoda mluvil tehdy v padesátých letech zcela otevřeně, nebál se. Pan prof. Stavěl nezakrýval svůj světový idealistický názor. Prof. Doležal příliš nepřednášel, ale když přišel, obdivovali jsme jeho jasné myšlenkové postupy. Na katedře se studentům volně dýchalo, myslím, že měli v učitelích i zastání ve věcech politických /Majáles 1956, boje o vrácení PhDr. 1956, události v Maďarsku 1956/. Studium psychologie mělo pevný řád a dobrý učební plán - koncepce zřejmě prof. Doležala. Zvláště směr "psychologie ve zdravotnictví". Zde výtečně působil dr. Srnec, dále též dr. Odehnal a dr. Kašpárek - po době zákazu testů /či ještě v době tohoto zákazu/ nás podrobně s testy seznámovali a kromě našich profesorů nás naučili kriticky v tomto směru myslet. Totéž platí ovšem o dr. Břicháčkovi /metodologie a experimentální psychologie/. Nesmírně tolerantní byl doc. Čáp, který se postupně rozvíjel ve velmi dobrého učitele i člověka. Z externích učitelů vynikali dr. Lubomír Stejskal, dr. Křivohlavý, dr. Madlafousek. Studium bylo naplněno ze strany pracovníků katedry akademickou svobodou, vědeckou kritičností, kolegialitou ke studujícím /oslovování pane, paní, slečno naprosto převládalo, což na jiných katedrách nebylo. Pan prof. Stavěl oslovoval soudruhu - soudružko jen tehdy, když ho posluchač zklamal, což bylo jednoznačně významné/. Politicky i odborně hodnotím dobu studia /1954 - 1959/ velmi kladně.

Po ukončení studia jsem pracoval do roku 1964 jako psycholog v Jedličkově ústavu v Praze. V červnu 1964 jsem na přání prof. Doležala přešel do Psychologického ústavu UK jako odborný pracovník. V roce 1966 jsem přešel na katedru psychologie k prof. ~~TAKNĚM~~ Tardymu.

Na obou uvedených psychologických pracovištích byla v uvedené době velmi přátelská atmosféra, pracovní svoboda, tolerance, úcta k osobnosti pracovníků. Nevím nic o tom, že by se pěstovala "politika", že by se fízlovalo, donášelo. Po smrti prof. Doležala se stal vedoucím Psychologického ústavu doc. Machač, též pozdější vedoucí katedry psychologie. Také on nepěstoval "politiku", dovedl tzv. podržet své pracovníky i proti StB /viz případ laborantky Císařové, která byla na Petříně či na Karlově mostě při demonstraci zadržena a na protest doc. Machače propuštěna - květen 1967/.

Při nástupu na katedru psychologie v listopadu 1966 jsem se zde setkal se svými bývalými učiteli a s dalšími kolegy. Byla to doba uvolňování, na katedře bylo ovzduší vědecké svobody. Sám jsem byl bez politické příslušnosti, tehdejší členové strany /KSC/ byli k ostatním tolerantní, alespoň mne nikdo s politikou neobtěžoval, do ničeho jsem nebyl nucen. Jen jednou mi byla naznačena možnost vstupu do strany, ale když jsem to "zahrál" do ztracena, nic se mi nestalo. Podle vyjádření dr. Madlafouska mělo tehdy studium psychologie a výuka psychologie na katedře dobrou úroveň: "Nebyli jste tam snad žádné špičky psychologie ve významu Evropy, ale každý tam byl svérázným a často i zapáleným učitelem a na absolventech to bylo dobře vidět." Podle mne však prof. Tardy svým rozhledem a znalostmi byl zcela mimořádným teoretickým psychologem. Po něm převzal katedru doc. Machač. Bylo to již v době potlačení Pražského jara, studenti stávkovali, upálil se J. Palach atd. Doc. Machač se zachoval výborně, takticky hájil zájmy učitelů katedry i studentů.

3. Po srpnu 1968 se všichni pracovníci katedry chovali mimořádně dobře a lidsky. Všem byla politická situace jasná. Straníci i nestraníci - to se nerozlišovalo. Mimo katedru ovšem již začal pletichařit prof. Linhart, vzdáleně začal zasahovat a prosazovat nové lidi. Jením z nich byl i dr. Kodým, který nakonec jako úplná nula v psychologii, začal psychologii "ovládat".

Zažil jsem ještě prověrky na fakultě, tehdy byli všichni členové KSC na katedře ze strany vyškrtnutí, a nestraníci byli pro učitelskou práci prověřeni. Přesně již nevím, ale někdo z nestraníků měl snad "podmínku". Některým straníkům /býv./ bylo zakázáno učit.

Z katedry jsem odešel 31. prosince 1972. Nebyl jsem vyhozen, odešel jsem sám. Byl jsem i přemlouván, abych zůstal. Necítil jsem a necítím žádnou křivdu. Ještě více než rok jsem učil své předměty externě. Pak jsem dostal dopis z děkanátu, že prof. Linhart rozhodl o ukončení mého externího působení na katedře psychologie. Nemožně se tehdy zachovala i tehdejší nová pracovnice katedry Vitásková^(?) /snad si její jméno pamatuji dobře/. Byla vůči mně bezdůvodně hrubá a útočná, když jsem se přišel oficiálně rozloučit - chovala se nepochopitelně arogantně.

Další vývoj na katedře mi již není plně znám. Ale jedno vím jistě, můj obor postupně upadal. Při kontaktu s učiteli katedry jsem na nich viděl unavu, obavy, strach, byli stále více opatrnější, někteří jakoby to vzdali. Ale bylo i pár statečných, ale i ti byli unavení.

Milí kolegové, asi jste si toto hodnocení představovali trochu jinak. Ale já to jinak neumím, tak se omlouvám. Všichni vás co nejsrdečněji zdravím a těším se na shledání.

Ré.: Psáno ve spěchu.

Šandera

Oldřich Šandera
Budějovická 103 /nový název/
397 01 Písek /svobodné město/